

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจชั้นปีที่ 3 โดยใช้แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้านคือด้านเก่ง ด้านดี และด้านสุข มีทั้งหมด 9 องค์ประกอบดังต่อไปนี้คือ การควบคุมตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ แรงจูงใจ การตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพ ความภูมิใจตนเอง ความพอใจในชีวิตและความสุขสงบทางใจ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเก่ง ด้านดี และด้านสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ด้านต่างๆ ทั้งหมด 3 ด้านได้แก่ ด้านเก่ง ด้านดี และด้านสุข ประกอบด้วย 9 ด้านย่อยๆ ดังนี้คือ การควบคุมตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ แรงจูงใจ การตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพ ความภูมิใจตนเอง ความพอใจในชีวิต และความสุขสงบทางใจ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในด้านต่างๆ อยู่ในเกณฑ์ปกติ ยกเว้นเพียงด้านเดียวคือ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านการควบคุมตนเองที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนน โดยเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

เมื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งองค์ประกอบแรงจูงใจ และความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขขององค์ประกอบความภูมิใจในตนเอง ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับน้อยและน้อยที่สุด ส่วนปัจจัยความฉลาดด้านอื่นๆ นั้นพบว่าไม่มีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อภิปรายผล

ความฉลาดทางอารมณ์หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าอีคิว(EQ) นั้น แม้จะมีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่สามารถพัฒนาและปรับปรุงได้ในแต่ละบุคคล การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อค้นพบประการหนึ่งว่า การจะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้สูงขึ้นนั้น นอกจากจะต้องส่งเสริมการพัฒนาความสามารถทางเชาว์ปัญญาหรือไอคิว(IQ) แล้ว ความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิว(EQ) ก็นับว่ามีส่วนสำคัญมิใช่น้อย โดยเฉพาะผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่ามีบางองค์ประกอบที่พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในตนเอง

เหตุผลที่ทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองและการมีแรงจูงใจ มีส่วนสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น อาจเป็นผลมาจากการที่นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นนั้น ยิ่งทำให้ตนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง จึงมีส่วนสัมพันธ์ให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และจะทำให้ให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของสุธิดา พลธานี ซึ่งได้ทำการศึกษาคือความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านการควบคุมตนเองและการมีแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวิระวัฒน์ ปันนิตามัย ที่กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญาไม่แน่นอน ไม่มีอะไรเป็นหลักประกันได้ว่าคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะมีความฉลาดทางอารมณ์จะสูงตามไปด้วย และบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ก็ไม่แน่นอนว่าระดับสติปัญญาจะสูงตามไปด้วย แต่โดยภาพรวมนั้น บุคคลที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง มักมีแนวโน้มที่จะมีระดับสติปัญญาสูงตามไปด้วยเช่นกัน อีกทั้งยังสัมพันธ์กับการศึกษาของโกลแมนซึ่งสรุปได้ว่า อีคิว(EQ) มักมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับความสำเร็จในด้านต่างๆ ของบุคคล และมักเชื่อมโยงถึงไอคิว(IQ) หรือความฉลาดทางสติปัญญา นอกจากนี้ในงานวิจัยครั้งต่อมาของโกลแมนยังปรากฏว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญเป็นสองเท่าของความสามารถทางสติปัญญาและความชำนาญด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในครั้งนี้ ยังพบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทั้งประเด็นที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดผลดียิ่งขึ้น และประเด็นที่ควรต้องปรับปรุงเพื่อให้รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ดังนี้คือ

ประเด็นที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ดังนี้คือ

ด้านการเห็นใจผู้อื่น ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักศึกษา เป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี ยินดีรับฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่คิดแตกต่างจากตนเอง และสามารถสังเกตเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของบุคคลใกล้ชิด

ด้านความรับผิดชอบ ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นและเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง สามารถกล่าวคำขอโทษผู้อื่นได้เมื่อตนรู้สึกผิด และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม แม้ต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง

ด้านสัมพันธภาพ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจัดเป็นความสัมพันธ์ที่แนบแน่นและมีมาอย่างยาวนาน สำหรับสัมพันธภาพกับผู้อื่นนั้นกลุ่มตัวอย่างยังไม่แน่ใจมากนัก แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะเห็นด้วยว่าสามารถทำความรู้จักกับผู้อื่นได้ง่าย แต่การพบปะพูดคุยกับคนแปลกหน้าและเกิดการพัฒนาขึ้นจนกลายเป็นเพื่อนสนิทนั้นต้องอาศัยระยะเวลา แต่เมื่อคบหาเป็นเพื่อนสนิทแล้วสัมพันธภาพดังกล่าวก็จะมีไปอย่างยาวนาน

ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีได้มีความรู้สึกภูมิใจในตนเองสูงจนเกินไปนัก จนทำให้ไม่รู้จักยอมรับความผิดหวังพ่ายแพ้ และไม่ได้รู้สึกด้อยค่าจนทำให้ขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ซึ่งน่าจะส่งผลดีต่อปฏิสัมพันธ์และการร่วมงานกับผู้อื่นในสังคมต่อไปในอนาคต

ด้านความพอใจในชีวิต จากข้อมูลซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นโน้มเอียงไปทางด้านเป็นจริง แสดงให้เห็นว่า โดยมากแล้วกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิต แต่สำหรับการแก้ไขสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด นักศึกษาเกิดความไม่แน่ใจเท่าที่ควรว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนสถานการณ์เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายได้ดีเพียงไร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษายังมิได้เข้าสู่โลกของการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยความยุ่งยาก วุ่นวายมากมายหลายประการ จึงทำให้นักศึกษายังไม่มั่นใจเท่าที่ควรว่า เมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความตึงเครียดขึ้น ตนเองจะสามารถปรับเปลี่ยนให้กลับกลายเป็นเรื่องผ่อนคลายได้ดีเพียงไร ซึ่งหากได้มีการเตรียมความพร้อม เช่น การจำลองสถานการณ์ การส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพ หรือการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานทั้งจากผู้ประกอบการและรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาออกไปก่อนหน้า ก็นับว่าเป็นการบอกเล่าประสบการณ์ที่ดีต่อตัวนักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาออกไป และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมานั้นไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเหมาะสม หากต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่เป็นจริง

ด้านความสุขสงบทางใจ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า โดยมากนักศึกษาเป็นผู้มีความสุขสงบทางใจ รู้จักผ่อนคลายและยอมรับความเป็นจริงของชีวิต นอกจากนี้ยังสามารถจัดการกับปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่เป็นทุกข์เป็นร้อนกับปัญหาเหล่านั้นมากนัก

สำหรับประเด็นที่ควรต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นผู้มีอิทธิพลสูง อันจะทำให้ นักศึกษาสามารถรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขคือ

ด้านการควบคุมตนเอง แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับตน เวลาโกรธหรือไม่สบายก็ตาม แต่ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของนักศึกษา ยังควรต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงอายุของนักศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยของความตึกคะนอง ชอบทดลองและแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ตนไม่ชอบ ก็ยากที่จะอธิบายเหตุผลให้ผู้อื่นยอมรับได้ เมื่อถูกขัดใจจึงรู้สึกหงุดหงิดจนอาจควบคุมอารมณ์ไม่ได้ และอาจมีปฏิกิริยาตอบโต้รุนแรงต่อปัญหาแม้เพียงเล็กน้อย จึงควรส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนา เพื่อให้ นักศึกษา ได้มีการฝึกฝนในการควบคุมตนเอง เช่น การฝึกสมาธิ การฟังธรรม และการปฏิบัติธรรม เป็นต้น

ด้านแรงจูงใจ ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังขาดแรงจูงใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองนัก อย่างไรก็ตามหากสามารถสร้างหรือกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นในตนเองได้ เช่น การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก การให้รางวัลและสิ่งจูงใจจากการแสดงความสามารถด้านต่างๆ เป็นต้น ก็เป็นที่มั่นใจว่าแม้ต้องเผชิญกับอุปสรรค ก็จะสามารถฝ่าฟันให้ผ่านพ้นไปได้ และการรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเมื่อได้กระทำการต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ

ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่แล้ว นักศึกษายังขาดความชัดเจนในการตัดสินใจแก้ปัญหา รู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับตน รู้สึกลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย บ่อยครั้งที่ไม่รู้ว่าจะไรทำให้ตนเองมีความสุข อย่างไรก็ตาม แม้ต้องเผชิญหน้ากับความไม่ชัดเจนในการตัดสินใจแก้ปัญหา แต่ตัวนักศึกษาก็ยังมีความพยายามในการแสวงหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา และสามารถตัดสินใจได้ว่าควรต้องทำอะไรก่อนและหลังเมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

โดยปรกติ นักศึกษามีความพยายามในการแก้ปัญหาอยู่แล้ว หากได้รับการส่งเสริมหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างรอบด้าน และการตัดสินใจที่ถูกต้องสมเหตุสมผล ก็จะเป็นการส่งเสริมให้การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่างๆ นั้นเป็นไปโดยสะดวกขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อค้นพบประการหนึ่งคือ การจะพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญานั้น นอกเหนือจากการถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ นานา ในการพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด มีระดับสติปัญญาสูงขึ้น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น แต่นั่นมิใช่สิ่งรับประกันได้ว่าจะสามารถทำให้ผู้เรียนมีความสุขจากการได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามอาจเป็นกลายแรงกดดันที่ทำให้ตัวนักศึกษาเอง ต้องมุ่งมั่นกับการพัฒนาผลการเรียนจนกลายเป็นความเครียด จนอาจทำให้ไม่สามารถยอมรับความจริงได้หากผลการเรียนตกต่ำหรือลดน้อยลง และบางครั้งอาจร้ายแรงถึงขั้นทำให้นักศึกษาผู้นั้นเกิดการทำร้ายร่างกายตนเอง ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ญาติพี่น้อง และอาจขยายวงกว้างสู่สังคม ดังเช่นที่เคยปรากฏพบเห็นตามหนังสือต่างๆ ในอดีตที่ผ่านมา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการค้นหาว่า นอกเหนือจากการส่งเสริมและพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา(IQ) แล้ว ยังมีปัจจัยใดอีกที่ควรได้รับการส่งเสริม นอกเหนือจากการพัฒนาทางด้านสติปัญญาควบคู่กันไป ซึ่งผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ปรากฏอย่างมีนัยสำคัญว่า การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์โดยเฉพาะด้านแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในตนเองนั้น มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทิศทางเดียวกัน ข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนว่า นอกเหนือจากการพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นนั้น การส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิว(EQ) โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาเพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและการเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในตัวนักศึกษา จะยังเป็นการพัฒนาศักยภาพในตัวนักศึกษาคู่ขนานไปกับการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา โดยมุ่งหวังให้นักศึกษาได้เกิดความรู้สึกในการเรียนอย่างสนุก เป็นสุขกับการเรียน และคาดหมายว่าจะทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จทางด้านการศึกษาอย่างมีความสุขในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในครั้งนี้ จำกัดเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ชั้นปีที่ 3 เท่านั้น ซึ่งเป็นเพียงกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเพียงกลุ่มเดียว แต่เนื่องจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วยนักศึกษาที่มาจากหลากหลายคณะ และแต่ละคณะก็มีรูปแบบการศึกษาเฉพาะทางแตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพื่อให้การศึกษา ความสัมพันธ์และความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาได้ปรากฏภาพของการวิจัย ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ในการศึกษาครั้งต่อไป เสนอแนะให้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาซึ่งสังกัดคณะวิชาต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในโอกาสต่อไป